

časopis ŠLOGA

Slika na

2. žarg.,

naslovnica -e ž (o)

1. redko *naslovljenka*: izročiti pošiljko naslovnici
2. žarg., tisk. *naslovna stran*: oblikovati, urediti naslovnico; slika na naslovnici

Ů ptt listek z naslovom, pritrjen na pošiljko, na katero ni mogoče napisati naslova

naslovnica -e ž (o)

naslovnica
1. redko *naslovljen*
2. žarg., tisk. *naslo*
Ů ptt listek z naslo

slika na naslovnici

Slika na
naslovnici

blikovati,

tisk

žarg., tisk. *naslovna stran*:

oblikovati, urediti naslovnico;

slika na naslovnici

Ů ptt listek z naslovom,
pritrjen na pošiljko,
na katero ni mogoče
napisati naslova

Urediti

Beseda glavnega urednika

Odpočiti, popočitniško razpoloženi in polni energije smo sodelavci Sloge pripravili novo številko časopisa, ki prinaša informacije o zanimivejših dogodkih letošnjega leta. Res, ni jih bilo malo, med njimi pa predvsem veliko okroglih, častitljivih obletnic, ki toliko povedo o naših koreninah – od kod smo in kam gremo.

In jaz sem izbrala naslednji dogodek ... Morda zato ker je imel vseslovensko razsežnost, morda zato ker sem poklicno deformirana (slavistka) ali pa morda zato ker rada prepevam, se me je najbolj dotaknila proslavitev 60-letnice konca preganjanja slovenske pesmi na Primorskem. Rudolf Šimac, predsednik Zveze pevskih zborov Primorske, je v svojem pismu z naslednjimi besedami spodbujal k sodelovanju: »Torej zapojmo, dragi primorski pevci, da se bo daleč slišalo, kajti pred več kot 60 leti to ni bilo mogoče.«

Istočasno, v petek, 6. maja 2005, ob 21. uri, se je po celotni Primorski oglasila slovenska pesem. Na črnovrškem »placu« se je manifestaciji z nekaj glasnimi slovenskimi pesmimi ponosno pridružil MePZ dr. Frančišek Lampe. Pevce je preveval čudovit občutek, ko so zapeli na čast in v spomin znanim in še številčnejšim neimenovanim borcem za slovenski jezik.

V mnogih obdobjih slovenske zgodovine je bila ne le pesem, temveč tudi vsakršna slovenska beseda nezaželen, sankcionirana. Kdor je ostal zvest slovenstvu in slovenskemu jeziku, je bil svojevrsten heroj. Na to se dandanes velikokrat pozablja. Vrednote se spreminjajo, žal včasih tudi na slabše, zato se slovenski jezik doživlja kot nekaj samoumevnega, v določenih okoliščinah že kar kot nekaj nepotrebne (saj je na primer angleščina za nekatere veliko bolj »in« ter »ful« bolj uporabna).

Kaj neki bi na sodobno jezikovno apatijo porekel Bevkov kaplan Martin Čedermac, ki je celo svoje zdravje žrtvoval za jezikovni boj? Delček njegovega gorečega nagovora župljanov se glasi takole: »Toda prosim vas, le eno vas prosim, rotim vas, oklepajte se svojega jezika s prav tako ljubeznijo kot svoje zemlje! Ne dajte si ga vzeti! Čuvajte ga v svojih domovih kot lučko, da ne ugasne! Pride dan, ko ga bo usoda zopet poveščala.« Usoda je slovenščino na našo veliko srečo res poveščala, vendar pa tudi danes ne bi bil Čedermačev govor odveč. Skrb za jezik je in mora ostati naša zvesta spremljevalka. Pa ne le skrb tistih, ki se poklicno ukvarjajo z jezikom, temveč skrb vseh Slovencev, ki nam je bil jezik že ob rojstvu položen v varstvo.

Janja Habe

Poet

*Že dolgo te opazujem
in v srcu se sprašujem;
ali tudi ti kot jaz premišljuješ o sreči,
ko zreš v ogenj plameneči.*

*Tudi meni nekdo šepete
in pravi mi tako rekoč od sreče;
da užila bova še mnogo let,
če vera, upanje, ljubezen najin bo poet.*

Dorica Tominec

Mrzel kamen

*Mrzel kamen,
posušen vodnjak,
presahla reka,
opustelo gnezdo,
prazen panj
in steza,
ki vodi v neznano.*

Adrijana Tominec

Recept za srečo

Spet mineva dan. Slaba vest se oglašja s tihim, a vztrajnim glasom. Niti sekunde tega dne ti nisem namenila. Niti na misel mi ni prišlo, da bi si vzela čas zate. Te poklicala in vprašala, kako si. Bila bi srečna. Jaz pa kot navadno nimam časa: ne zate, ne zase, ne za toliko drugih ljudi. Komaj dovolj ga je za vsakdanje obveznosti.

Želim si, da bi bila Momo. Mala deklica s kuštravimi lasmi, oblečena v prevelik dežni plašč in okorne moške čevlje. Deklica s črnimi očmi, ki zna poslušati in ki si za vsakega vedno vzame čas. Čas za pogovor, za igro, za smeh in solze, za nasvete, kuharske recepte in popravilo radia. Rada bi živela in vladala svojemu času, tako kot to počne Momo. Potem pa bi rada še drugim ljudem vrnila njihov izgubljen čas. Kot Momo bi pretentala sive može vsakdana, ki nam kradejo naš dragoceni čas in ga uporabljajo za vzdrževanje svojega bednega sivega življenja, ki nas vsak dan znova ukaluplja. Sivina sčasoma izbriše barve našega sveta. Svet izgubi svoj čar. Zdi se, kot da ga ni več. In počasi izginjamo tudi mi. Stapljamo se s sivino. Momo se ni predala. Našla je pot do svojih sanj. Ljudem je vrnila čas.

Jutri bo drugače. Jutri te pokličem. Vzela si bom ves možen čas, po-barvala si bom življenje. Nobene sivine več. Tako bom postala srečna.

Primorska poje v Štandrežu

V petek, 1. aprila 2005, se je Mešani pevski zbor dr. Frančišek Lampe udeležil koncerta v okviru 36. revije Primorska poje. Koncert se je odvijal v župnijski cerkvi Sv. Andreja v Štandrežu, ki se ponaša z imenitno poslikavo slikarja Toneta Kralja in odlično akustiko. Gostitelj koncerta je bilo prosvetno društvo Anton Gregorič iz Štandreža.

Zbor se je pod vodstvom Katje Bajec Felc predstavil s Psalm-sko mašo Matije Tomca, katere izvedba je precej zahtevna. Nastop na tem koncertu je bil tudi trening za samostojni koncert ob 30-letnici zbora. Izvedba je bila zelo uspešna in še toliko bolj odmevna. Zado-voljni so bili tako pevci kot tudi poslušalci. Po končanem nastopu v Štandrežu so se pevci in pevke lahko okrepčali v veliki dvorani žup-nijskega doma, iz katere je prijetno dišalo.

Ana Leskovec

30 let ni kar tako

Minilo je 30 let, odkar je bil v Črnem Vrhu ustanovljen Mešani pevski zbor dr. Frančišek Lampe. Pevci so vrsto let uspešno nastopali pod taktirko Cilke Kavčič, letos pa je že 7 let, odkar zbor vodi Katja Bajec Felc. Ob tem jubileju, in sicer v soboto, 9. aprila 2005, so pevci pripravili koncert v domači župnijski cerkvi, kjer pa niso presenetili samo z glasom, temveč tudi s stasom. Zbor je namreč žarel v barvah novih uniform.

Po uvodnem govoru domačega župnika Srečka Vončina in idrijskega župana Damjana Krapša se je končno pričelo tisto, zaradi česar so se vsi zbrali – glasba. Glasovi so zazveneli v vsej svoji mogočnosti, harmonijo pa so večkrat dopolnile orgle, ki jih je pod svojimi prsti spretno vodila Veronika Rupnik. In tako smo ob veličastnem zvoku zaključili koncert ob mogočni Händlovu Aleluji.

Koncert je naletel na več kot pozitivne kritike. Nad njim so bili navdušeni tudi pevci sami, saj so spoznali, da je trud na koncu vendarle poplačan. Župan Damjan Krapš pa se je že veselil ponovnega snidenja s pevci ob ponovitvi koncerta. Tudi takrat, 26. avgusta 2005,

so pevci s svojim ubranim petjem uspeli napolniti idrijsko župnijsko cerkev.

Črni Vrh je znan po dobrih pevcih in 53 pevcev in pevk Mešana nega pevskega zbora dr. Frančišek Lampe je to le še potrdilo. Zbor je po 30 letih z novo podobo in nekaj novimi člani pripravljen, da ponese glas, ki priča o lepoti črnovrškega petja, v svet. Vso srečo jim želimo na njihovi poti!

Ana Leskovec

Vse najboljše glasbena šola

V petek, 18. marca 2005, so se v prostorih OŠ Črni Vrh zbrali vsi, ki so želeli praznovati 25-letnico oddelka Glasbene šole Idrija v Črnem Vrhu.

Med obiskovalci je bilo največ nekdanjih učencev, ki so si želeli osvežiti spomin na svoja glasbeno-šolska leta. Ob fotografijah in zapisanih spominih teh učencev smo lahko spremljali razvoj glasbenega ustvarjanja na naši osnovni šoli. Današnji »glasbeni podmladek« pa se je predstavil z igranjem na klavir in kljunasto flavto. Na njihovi poti jih še vedno spretno vodita učiteljici Valči Kavčič in Aleksandra Žakelj. Šola se je pohvalila tudi z novo zvočno izolirano glasbeno učilnico in čisto pravim klavirjem.

Da so današnje metode poučevanja malce drugačne in da v večini pustijo učencem tudi prosto pot pri ustvarjanju, sta potrdili dve učenki. Predstavili sta se z lastnima skladbama in poželi velik aplavz. Anja Pivk je navdušila s skladbo Ptiček, napisano za kljunasto flavto, Tjaša Bizjak pa s skladbo za klavir z naslovom Purani.

Kljub temu da smo se na prireditvi zbrali sami ljubitelji glasbe, pa je bil za nekatere program malce predolg. A važno je, da smo uspešno proslavili 25-letnico.

Helena Felc

Pišukapoldi

Na pobudo našega župnika Srečka Vončina sem lansko šolsko leto prevzela dramsko skupino. Prva igrlica ob proslavi Miklavževega prihoda je lepo uspela. Nato pa sem na željo otrok napisala komedijo, saj je med obstoječo literaturo zelo težko najti igro za enajst deklet in enega fanta. Tako je nastala igra

z naslovom Pišukapoldi. Zaznamovana je s stereotipi o policajih, blondinkah in nenavadnih ljudeh. V nedeljo, 27. junija, ob 16. uri je bila komedija Pišukapoldi premierno uprizorjena na oderskih deskah kulturne dvorane Sloga.

Predstava je sestavljena iz petih delov, in sicer iz uvoda, v katerem se posamezniki liki predstavijo, prvega dejanja, ki je poln zapletov, ki se v drugem dejanju še stopnjujejo, v tretjem se vse nejasnosti razkadijo in sledi še zaključek.

Tri blondinke Lina, Luna in Lola (Anja Mikuž, Mia Kavčič in Tjaša Bizjak) se bojijo lastnice hotela Viktorije (Maja Lampe). Ta pa ima hčerko Jerico (Patricija Bizjak), ki ji rada dela sive lase. V hotelu najdemo še nesramno natakario Ino (Ines Tominec), vneto trgovsko potnico Ano (Karmen Logar) in hipohondričnega bolnika po imenu Dominika (Andreja Kavčič). Zgodba se zaplete, ko blondinke ugotavljajo, katera deklica je ogrela srce Rudija Emanuela Radarja (Ema Habe), policista lokalne policijske postaje. Njegova nadrejena komandirka Polona (Katja Pivk) je zelo odločna in vdana policistka, ki strogo nastopi ob kraji dragocene palice. Ob vsem tem bi rad Žiga (Luka Žgavec) s pomočjo svoje prijazne sestre Lučke (Barbara Rupnik) opravil raziskavo o obnašanju blondink.

Ob koncu predstave vsak lik pove zaključno misel o dogodkih in pripetijah, ki so bili odigrani pred očmi gledalcev. Igra je polna smeha in doslej so na naša ušesa prišle le pozitivne kritike, na kar smo člani dramske skupine ponosni.

Domen Rupnik

Copy left

Če beremo kulturni časopis, je prav, da v njem zasledimo tudi kakšno besedo o avtorskih pravicah, o katerih je vse premalo govora. Tema pa je še bolj aktualna in zanimiva postala s pojavom interneta, ki predstavlja tisto vzporedno realnost, ki ima velike prednosti in ogromno slabosti. Predvsem bi se posvetil pri nas še zelo svežemu in zakonsko še ne urejenemu načelu Copyleft.

Oseba, odgovorna za prodor ideje o copyleftu, je Richard M. Stallman, avtor licence GNU in ustanovitelj sklada Free Software Foundation. Najbolj znan primer iz prakse, kjer se zagovarja načelo copylefta, je sistem GNU/Linux.

Zadnja leta se vse bolj uveljavljajo nove licence za zaščito avtorskih pravic, tako imenovane licence »odprtih vsebin« (Open Content Licence). Mnogi so namreč prepričani, da regulacije zaščite Copyright ne zadoščajo potrebam ustvarjalcev in uporabnikov v informacijski družbi oziroma kratio njihove pravice.

Načelo Copyleft

Copyleft se v modernem avtorskem pravu pojavlja kot modifikacija instituta proste uporabe avtorskega dela, saj predvideva odpoved materialnim avtorskim pravicam in prosto uporabo avtorskega dela pod pogojem, da so vse predelave in spremembe avtorskega dela podvržene enakemu načelu proste uporabe.

Smisel klasičnega avtorskega prava je v moralni in materialni zaščiti avtorja, ki pridobi z ustvaritvijo avtorskega dela monopolen položaj. Avtor lahko na ta način omeji uporabo svojega dela in s tem odvzame svobodo uporabnikom, saj morajo le-ti za uporabo dela v katerikoli obliki plačati licenčnino. Poleg pogodbene in zakonite licence pa obstaja tudi pravica proste uporabe, kjer mora zaradi višjih družbenih interesov avtor po samem zakonu dopustiti uporabo svojega dela, npr. pri pouku, obveščanju o dnevnih dogodkih, citiranju, ipd. Prav na tem področju gre iskati smisel copylefta.

Vsebina

Copyleft naj bi predstavljal direktno nasprotje načelu copyright; kakor avtorska pravica onemogoča svobodo uporabnikom, tako naj bi jo copyleft omogočal. Vendar pa je obstoj avtorske pravice nujen pogoj, da lahko govorimo o copyleftu. Avtor namreč postavi pogoje, pod katerimi se lahko avtorsko delo svobodno uporablja, spreminja in distribuira in le-ti se pri uporabnikovem nadaljnjem prenosu dela ne smejo spremeniti. Avtor se ne odpove vsem pravicam – vsekakor se ne more odpovedati moralnim avtorskim pravicam (pravica do priznanja avtorstva, pravica spoštovanja dela in druge). Tudi obseg odpovedi materialnim avtorskim pravicam je lahko različen in ga določi sam avtor, v GNU licencah pa se nanaša na kopiranje, distribucijo in modifikacijo.

Smisel copyleft je v tem, da se onemogoči nadaljnim uporabnikom, da bi na predelavi dela pridobili avtorsko pravico in s tem monopolni položaj. Želi se preprečiti nastanek tega sekundarnega monopolnega položaja in ohrani-

tev statusa proste uporabe, kakor jo je določil prvotni avtor. Za vsa izvedena dela morajo tako veljati pravice proste uporabe, razširjanje in spreminjanja, torej načelo copy-left. Pri tem ni pomembno, kako uporabnik uporablja delo ali ga celo profitno izkorišča – tudi kopije avtorskega dela lahko povzročijo nek strošek uporabniku, ki ga lahko zahteva nazaj od sekundarnih uporabnikov, če so mu ga seveda ti pripravljeni plačati, glede na to, da jim je delo prosto dostopno pri avtorju. Torej se načeloma ne sme pogojevati te oblike proste uporabe z neprofitnim namenom.

Ker copyleft dovoljuje nastanek sprememb na delu in njegovo nadgradnjo, za te spremembe ne more biti odgovoren prvotni avtor. Zato je ob predelavi vedno potrebno navesti, da gre za copyleft, kdo je prvotni avtor, vir in datum, da bo možna ločitev odgovornosti za vsebino podatkov. Podobno citiranje je potrebno tudi pri prosti uporabi po slovenskem zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah, kjer je potrebno navesti vir in avtorstvo.

Očitno se intelektualna, entuziastična ideja odprtih vsebin širi kot virus, ki skrbi za osveščenost, izobraževanje in sploh dviguje naše skupno dobro. Pustite se okužiti!

Vir: www.artservis.org

Branka Čuk

Z dobro voljo je vse mogoče

Leto 2005 je bilo za Društvo prijateljev mladine Črni Vrh kot vsako leto zelo pestro, kar je tudi prav in zelo pohvalno. Trudijo se namreč organizirati različne interesne dejavnosti, s katerimi razveseljujejo predvsem otroke in tudi njihove starše. Zelo veseli so takrat, ko se nekega projekta udeleži veliko ljudi. Tako vedo, da njihov trud ni bil zaman.

Med dejavnostmi, ki jih organizirajo, sodi tudi vsakoletno miklavževanje, ki je potekalo 5. decembra 2004 v krajevni dvorani, ob koncu leta, 24. decembra 2004, pa so organizirali tudi obisk Dedka Mraza. Priprava vseh daril zahteva veliko dela, zato društvu takrat priskoči na pomoč veliko prostovoljcev.

Na lepo sončno soboto, in sicer 4. junija 2005, je potekalo tudi že tradicionalno družinsko kolesarjenje v okviru akcije Slovenija kolesari. Letos je organizacijo

prevzela LTO Idrija. Vsi kolesarji so dobili majico in kosilo, potekalo pa je tudi žrebanje dobitkov za vse šoloobvezne otroke.

Tudi letos je odšlo na morje preko Zveze prijateljev mladine kar 22 otrok, ki obiskujejo OŠ Črni Vrh. Nekateri so plavali v Strunjanu, drugi sončili na Lošinju. Kolonije se udeležijo predvsem otroci, ki prihajajo iz socialno šibkih družin ali pa imajo zdravstvene težave in jih zato predlaga otroška zdravnica.

Društvu DPM želimo še naprej veliko ustvarjalnosti in predvsem dobre volje pri razveseljevanju naših otrok.

Ana Leskovec

In ... Gooooo!!!!!!

Člani nogometnega društva nas vedno znova presenetijo – od vedno boljše izvedbe nogometnih turnirjev do vedno boljše opremljenega igralnega prostora (mreža, reflektorske luči itd.). Res je, da opreme ne financirajo sami, so se pa pripravljeni odpovedati vsaki minuti prostega časa, da bi bili črnovrško igrišče športnikom v ponos. In s čim so presenetili letošnje leto?

Odločili so se, da bodo poskrbeli, da se bo igranje »profesionalnega« nogometa na črnovrškem igrišču nadaljevalo, tudi ko bodo njim pošle moči. Od januarja 2005 poteka nogometna šola za otroke od 1.–4. razreda osnovne šole. Zaenkrat, tj. 2-krat tedensko, nogomet zvesto trenira 15 nadobudnih nogometašev. Pozimi jim telovadne prostore za vadbo odstopi OŠ Črni Vrh, poleti pa trenirajo na travnatem igrišču ob domu starejših občanov. Z nogometno šolo pa očitno niso brcnili žoge v prazno, saj so mladi nad idejo zelo navdušeni. Bodoči osnovnošolci se že zanimajo, kako se bodo lahko septembra vključili v treninge.

Če je med navdušenci tudi kakšno dekle, nisem vprašala. Zagotovo pa za to še ni prepozno. Prepričana sem namreč, da bi jo bili pripravljeni sprejeti medse. No, dekleta?

Že večkrat

*Že večkrat
si mi polepšal dan.*

*Že večkrat si mi polepšal dan,
ko v tvojih očeh je pisalo
z velikimi črkami,
da skrbi te zame – tvojo malo.*

*Že večkrat si posvetil
v sivino in mračnost dneva
in temne misli mi pregnal
z iskrenimi besedami spodbudo dajal.*

*Že večkrat si mi pokazal
smisel življenja in trpljenja,
ki da rodi najžlahtnejše sadove,
če odkriješ v njem izkušnje nove.*

*Že večkrat si mi segel v dlan
in me objel, da bi verjela,
da svet je lep od svojega začetka,
in bi ga kot takega sprejela.*

*Že večkrat
si me spomnil Nanj – na Ljubezen.*

Nov korak

*Ko z drobnimi nožicami
si prvič meril pot,
te je spodbujal vsak:
Naredi nov korak.*

*In šel si dalje ...
Obut ali pa bosonog.*

*Ko si v mladosti iskal svoj svet
in v megli večkrat taval,
takrat pomagal je vsak:
Naredi nov korak.*

*In šel si dalje ...
Pogumen ali ves ubog.*

*Pomemben je cilj pred teboj,
a še pomembnejša je pot.
Dopusti, naj bo sopotnik tvoj vsak,
ki vedno najde razlog za nov korak.*

*In pojdi dalje ...
Naravnost ali okrog.*

*Ne ustavi se, ko bo hudo,
ne ustavi se, ko bo lepo.
Vedno globoko vdihni zrak
in naredi nov korak.*

*A vedi, pomemben je vsak –
nov korak.*

Pustno rajanje

12. februarja 2005 so člani kulturnega društva tako kot vsako leto na pustno soboto pripravili rajanje za vse velike in male maskare. V kulturno dvorano je prišlo veliko pustnih maskar, zlasti majhnih otrok. Pripravili so lepo igrico – Presneto lep dan. Odvijala se je na velikem zaslonu, tekst pa so brali v ozadju. Skozi vse rajanje se je vrtela glasba, ki jo je skrbno izbiral DJ Mirko. Na koncu pa so vse lačne maskare postregli še s pomfrijem in toplim čajem.

Zvečer pa so na svoj račun prišle še odrasle maskare, ki so do poznih jutranjih ur rajale z ansamblom Gorski cvet.

Jaka Kenk

Kdor želi biti velik, to tudi postane

Leto 2005, to je štirinajsto leto delovanja MBK Črni Vrh, je bilo tako po organizacijski kakor tudi po tekmovalni strani zelo uspešno.

Dvojno državno prvenstvo v krosu in spustu, ki ga je 17. julija 2005 klub organiziral v Lomeh v sodelovanju s ŠD Sokol iz Ljubljane (organizatorji spusta), je bilo organizirano po zgledu tekem svetovnega pokala. Obe najstarejši panogi gorskega kolesarstva sta bili v Sloveniji prvič organizirani istočasno na isti lokaciji. Atraktivnost panog, predvsem spusta, je ob lepem vremenu pod vznožje Javornika privabila okoli 1500 gledalcev. Prireditvev je bila tudi izredno medijsko odmevna in postavljena za vzor bodočim organizatorjem tovrstnih prireditev.

Poleg državnega prvenstva je klub konec meseca avgusta organiziral še tradicionalno tekmo najmlajših – Junior bike off road in tekmo štafet za VN idrijske čipke v Balili.

MBK Črni Vrh je suvereno osvojil prvo mesto v klubski razvrstitvi slovenskega pokala v panogi cross country, v pokalu Alpe Adria pa v konkurenci več kot sto klubov iz Slovenije, Italije, Avstrije in Hrvaške osvojil četrto mesto.

V iztekajoči sezoni je bila najuspešnejša klubska tekmovalka mladinka Tanja Žakelj. V svoji prvi tekmovalni sezoni je dosegla rezul-

tate, ki jih pred začetkom sezone niti v sanjah ni nihče pričakoval. Na svetovnem prvenstvu v italijanskem Livignu je s tretjim mestom v olimpijski disciplini cross country privozila Sloveniji prvo medaljo na največjih tekmovanjih, tj. evropskih in svetovnih prvenstvih oziroma olimpijskih igrah. Poleg tega je osvojila tudi naslov evropske pokalne prvakinja in deveto mesto na evropskem prvenstvu v belgijskem Kluisbergenu. Njen uspeh so na svetovnem prvenstvu dopolnili tudi Nina Homovec s 24. mestom v kategoriji žensk, Luka Homovec s 28. mestom v kategoriji mladincev in Luka Kodra s 36. mestom v kategoriji do 23 let. Navedena četverica je tvorila jedro slovenske državne reprezentance, občasni član reprezentance pa je bil tudi Borut Rudolf.

V letu 2005 je klub na državnih prvenstvih v cross countryju in vzponu osvojil trinajst medalj (sedem zlatih, štiri srebrne in dve bronasti), kar je rekordno število v zgodovini kluba. Z dvema osvojenima zlatima medaljama je bila najuspešnejša Tanja Žakelj, preostalih pet zlatih medalj pa so prispevali Borut Rudolf, Luka Homovec, Robert Blaznik (v krosu), Nina Homovec in Luka Kodra (v vzponu).

Cilji za naslednjo sezono so vezani predvsem na izpolnjevanje pogojev za nastop na olimpijskih igrah leta 2008 v Pekingu. Mladinka Tanja Žakelj in Luka Homovec pa bi v zadnji sezoni nastopanja v mladinski konkurenci morala še nadgraditi svoje rezultate iz sezone 2005.

Alenka Lozar

Čokolada je moja!

Od decembra lanskega leta do konca letošnje smučarske sezone so imeli člani smučarskega kluba Javornik vsega skupaj približno 28 treningov, 7 tekem za Notranjski pokal in 5 tekem za Idrijski pokal. Le nekateri so se udeležili tudi dveh tekem v Italiji, ena izmed njiju je bila čezmejno pokrajinsko prvenstvo v Sella Nevei. Zelo pohvalno je bilo končno 3. mesto Notranjskega pokala za SK Javornik. Zaradi pomanjkanja snega ni bilo klubske tekme, bila pa je gasilska.

Katja, Bojan in David Pivk so le trije od štiriindvajsetih otrok, ki pridno trenirajo smučanje v smučarskem klubu Javornik. Bojan pravi, da rad hodi na treninge, ker

je trener prijazen in ekipa zabavna. Posebno pa je užival na pripravah na Mokrinah. Davida, ki sodi med predšolske cicibane, sta za smučanje navdušila brat Bojan in sestra Katja. Smučanje mu ne dela težav in tudi treningi so mu všeč in ne preveč naporni. Zelo rad pripoveduje o tem, kako so nekega dne odšli na tekmo za Notranjski pokal na Stari Vrh. Mama Anita je že na začetku smučarske sezone obljubila, da tistemu, ki prvi zmagaja na tekmi za Notranjski pokal, kupi sedemkilsko čokolado Gorenjka. In ker obljuba dela dolg, je David po uspešnem nastopu mami že od daleč zavpil, da je obljubljena čokolada njegova. Katja, ki je ena izmed petih smučark, se po dveh letih trdega dela lahko pohvali z dvema osvojenima pokaloma in šestnajstimi medaljami. Ker je v šoli uspešna, ji treningov ni težko uskladiti s šolskim delom.

Vsi člani SK Javornik upajo, da bo naslednjo smučarsko sezono več snega in bodo razmere za smučanje ugodnejše.

manja za smučanje v Črnem Vrhu. Ljudje so prihajali od vsepovsod, tudi iz tujine. Potem pa zaradi neugodnih zim ni bilo več interesa in vse skupaj je odšlo v pozabo. Vse do sedaj.

Začetki tega smučarskega projekta segajo v leto 2000, ko se je Pavel Čuk odločil, da bo pozabljeno smučišče ponovno oživel. Trajalo je tri leta, da je z lastniki zemljišč našel skupni jezik in pridobil soglasja za začetek obnove. Pridobljeno je bilo tudi dovoljenje za postavitev gostinske brunarice, osvetlitve in zasneževanja. Resda jeseni sprva ni bilo snega, vendar pa je bil užitek kasneje toliko večji.

Na svoj račun so tudi letos prišli smučarji tekači. Pavel je že peto leto zapored uredil standardno tekaško progo, dolgo štiri kilometre, ki je primerna za vsakogar. Stroške večinoma krije sam s pomočjo domačih sponzorjev.

Mislim, da je njegov trud in trud vseh, ki so mu pomagali, vsaj malo poplačan, tako da vnaprej ne bo zmanjkalo moči in dobre volje. Vredno je vztrajati.

Alenka Lozar

Judita Demšar tretja

Izbor za mlado kmetico leta, ki ga pripravlja tednik Kmečki glas v sodelovanju z Zvezo kmetič Slovenije in Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije, je potekal v okviru Vinske vigredi in je bil že četrti po vrsti. Osnovna pogoja za sodelovanje sta bila, da so kandidatke stare od 18 do 40 let in živijo na kmetiji.

Letos se je izbora udeležilo 12 kandidat. Idrijsko-cerkljansko regijo je zastopala Judita Demšar in zasedla odlično tretje mesto.

Branka Čuk

Oživljeno smučišče Ski Bor

Letos smo končno lahko uživali na smučišču za nekdanjim črnovrškim hotelom Bor, sedaj domom starejših občanov. Zima je bila lepa in mrzla, kar se za naše kraje spodobi, naklonjeno pa nam je bilo tudi kar nekaj snega za vse smučanja željne ljudi.

Nekoč je bilo veliko zani-

Adrijana Tominec

Kaj počnemo v vrtcu?

V vrtcu so kot običajno zelo aktivni. Nedavno so otroci skupaj s starši zbirali papir, nato pa so denar, ki so ga s tem prislužili, poklonili v dobrodelne namene, in sicer za Staro Goro.

Seveda se skozi celo leto tudi izobražujejo. Otroci gledajo in berejo različne knjige na temo zdravega življenja, njihovi starši pa so v marcu imeli možnost obiskati predavanje z naslovom: Otroci za zdravje potrebuje ljubezen in vzgojo. Predavanje je potekalo v Idriji, predavateljica pa je bila docentka dr. Zdenka Zalokar Divjak.

Da v vrtcu ni dolgčas, otroke včasih tudi kdo obišče. V marcu so jih obiskale knjižničarke, ki so jim pripovedovale o knjigah, jim zaigrale kratko lutkovno igrico in podarile nekaj knjig.

V aprilu so se v telovadnici osnovne šole Črni Vrh športno udejstvovali. Seveda pa starejša skupina tudi pridno hodi po črnovrški planoti in si pridno nabira točke v cicibanovo planinsko izkaznico. To pa še ni vse. Radi se tudi rolajo, v načrtu pa imajo tudi kolesarjenje.

Vsako leto otroci skupaj s starši v maju praznujejo dan družine. Letos so ob tej priložnosti

delovale delavnice, in sicer delavnica izdelovanja rož iz krep papirja, ki jo je vodila Anica Rupnik, in delavnica oblikovanja iz gline pod vodstvom Igorja Bahorja.

Veliko veselja je to pomlad prinesel tudi vrt, ki so ga otroci počistili, pripravili, posadili in posejali. Nato pa so nestrpno čakali, da se iz zemlje prikažejo prvi poganjki.

Tudi delo v kuhinji otrokom ni tuje. Pečejo pice, delajo limonado in druge sadne napitke, namaze in še bi kaj našli. Starejša skupina si je pripravila sirup iz vršičkov, da jim prehlad ne bo prišel do živega. Tako bodo lahko vso jesen in zimo zdravi in veseli obiskovali svoj vrtec.

pritegnila marsikatero oko. Pa tudi druga otroška dela in stvaritve so v obiskovalcih vzbujale ponos in spoštovanje.

Bogata in za tehnične navdušence zelo atraktivna je bila tudi zbirka modelarskih izdelkov, ki so zelo živa in lepa rekonstrukcija pravih naprav. Zadišalo nam je tudi po sivki, saj so v kemijskem laboratoriju letos ustvarili pravo kremo za roke z vonjem sivke. Občudovali smo lahko tudi sestavljenko Evrope in stenske ure. Taborniki so nas navdušili za igrico človek ne jezi se, saj smo si figurice izdelali sami iz plutovinastih zamaškov. Za lačne in žejne pa so poskrbeli osmošolci.

Adrijana Tominec

Povezani z Evropo

Osnovna šola Črni Vrh je že nekaj časa v okviru programa Comenius povezana z nekaterimi evropskimi šolami. Učenci si med seboj dopisujejo, pošiljajo izdelke in podobno. Vodja projekta je učiteljica angleškega jezika Katja Žužek.

Letos so na odprti dan šole, 27. maja, povabili učiteljice in učitelje iz držav, s katerimi so povezani. Na odprtem dnevu šole je bilo res kaj videti. Najprej smo bili priča pestremu kulturnemu programu, ki so ga oblikovali mladinski in starejši otroški pevski zbor, učenci predmetne stopnje, učenci drugega razreda devetletke itd. Predstavljenе so bile države, iz katerih so prišli gostje, ki smo jih lahko slišali govoriti v njihovem maternem jeziku. Videli smo lahko dve kratki igrani igrici v angleškem jeziku in slišali venček slovenskih pesmic.

Po uvodnem delu smo bili povabljeni na ogled šole, ki je v svojih razredih skrivala zanimive stvari. Kot prvo naj omenim razstavo evropskih iger, ki je nastala v letošnjem projektu sodelovanja z evropskimi državami. Vsaka vključena šola je drugim poslala navodila in pripomočke, ki jih uporabljajo za igranje njihove tradicionalne igre. Črnovrška šola je predstavila igrico skrivanje. Otroci so vse igrice preizkusili dopoldne, ko so imeli športni dan.

Učenci so celo šolsko leto zelo dejavni, o čemer pričajo bogate zbirke ročnih del in klekljanih izdelkov. Zelo izvirna predstavitev klekljanega odkritja živega srebra je

Janja Rupnik

Zelena bratovščina

Lovci so v prvi polovici leta postorili že kar precej dela v lovišču. Velikost našega lovišča je 8200 hektarjev in iz tega lahko sklepamo, da je v njega potrebno vložiti veliko ur dela.

Najprej je bilo potrebno napolniti solnice. Solnice so naprave, v katere lovci polagajo kameno sol. Ta se topi, živali pa jo hodijo lizat. S tem živali dobijo potrebne minerale. Ob solnicah pa se živali zelo rade zbirajo in zadržujejo, zato ta območja služijo lovcem tudi kot opazovalnice. Tako lovci lažje opazujejo in ocenjujejo živali.

Ker se zavedajo, kako pomembno je, da je narava čista, so organizirali tudi čistilno akcijo. Pobirali so smeti ob cestah, ki peljejo skozi gozd. Razne odpadke v gozdu pa pobirajo vedno ko gredo na lov, zato imajo s seboj vedno tudi kakšno vrečko, da vanjo pospravijo smeti. Čistili in urejali pa so tudi kaluže. Te kaluže zelo rada uporablja divjad, da se poleti povalja v blatu in se s tem zavaruje pred mrčesom. V poletnih mesecih pa so obiskovalci kaluž tudi divji prašiči. Tudi ti se v njih radi povaljajo, poskrbijo pa tudi za to, da lovcem ne zmanjka dela. Divji prašiči zelo radi razrijejo tudi kakšno senožet, dolžnost lovcev pa je, da te razrite senožeti poravnavaajo. Pomembno je čiščenje lovskih stez, trenutno tistih na področju Idrijske Bele. Na tem področju se zadržujejo gamsi, ti pa si izbirajo bolj strm teren. Ker pa je pomembno, da se lovci gibljejo kar se da potih, je potrebno teren predhodno očistiti, da lahko potem opazovanje poteka nemoteno.

Lovci so tako aktivni v vseh mesecih. Po lovišču se ne sprehajajo samo s puško, ampak poprimajo tudi za grablje in lopato.

Francka Rupnik

Zlati sonček tudi v OŠ Črni Vrh

Gibalna dejavnost je ena izmed najpomembnejših področij otrokovega razvoja, saj se vpleta v vsa področja njegovega razvoja, od kognitivnega do socialnega. V okviru športnega programa Zlati sonček otroci načrtno in sistematično urijo svoje motorične sposobnosti in osvajajo najrazličnejša znanja.

Dodatni športni program Zlati sonček otroke motivira, da z veseljem opravijo naloge, ki jih v programu predpisuje Zavod za šport Slovenije, obenem jih navaja na zdrav način življenja in k temu vzpodbuja tudi njihove starše. Na izlete v naravo gredo skupaj s starši, prijatelji ali znanci. Hoja, še posebej v hribe, je svetovni kulturni pojav.

V šolskem letu 2004/05 smo s programom Zlati sonček pričeli tudi v OŠ Črni Vrh in sicer v 1. in 2. razredu devetletke. Načrtujemo, da bodo v tem šolskem letu v program vključeni vsi učenci 1. trijetja.

Vesela sem, da lahko nadaljujemo s tradicijo, ki je bila pred desetimi leti začeta v oddelku priprave na šolo Črni Vrh in vrtcu Idrija, in sicer na pobudo staršev. V mislih imam predvsem zaključek programa s podelitvijo priznanj. Avtorji programa Zlati sonček se zavzemajo za to, da bi bila podelitev kar se da slovesna in prisrčna.

Gospod Jože Kenk je predlagal, da bi zaključili športni program s kolesarjenjem otrok v spremstvu staršev in MBK Črni Vrh. Predlog je bil z veseljem sprejet, saj smo vedeli, da bomo šli z MBK varno na pot. Gospodu Kenku, predsedniku kluba, pa je bila zaupana naloga podeliti diplome oz. kolajne, kar je tudi letos častno opravil. Vsako leto smo kolesarjenje popestrili z dodatnim programom med potjo. Vedno je bil zaključek projekta uspešen, zato pa je potrebno konstruktivno sodelovanje s starši in zunanjimi sodelavci. Verjetno bo tudi v bodoče tako, tudi to je tradicija. Vsem, ki ste se trudili, da nam je bilo lepo, najlepša hvala.

Bernard Čuk

100 let Pirnatove koč (1905–2005)

Pred sto leti so pri podružnici Slovenskega planinskega društva v Idriji sklenili, da se na Javorniku zgradi skromna planinska koč in že takoj po sklepu so vzeli stvar v roke.

Ni bilo mečkanja, kot smo ga navajeni danes. Pri Medvedu so kupili sto petdeset kvadratnih metrov gmajne, mizar Franc Felc – Lovrič je narisal načrt, gostilničar Hladnik, ki je tedaj županoval Črnovrščem, je bil druga vodilna in gonilna sila. Koncem maja so začeli, v juliju pa že prvič v koči tudi prenočevali. Ime je koč dobila po zaslužnem profesorju Maksu Pirnatu in so jo leta 1907 uradno predali namenu – blagoslovili, tudi s topovi so ob tej priliki streljali. Koncesijo za strežbo v koči so dobili Medvedovi. Koč je prestala dve vojni, po drugi so leta 1950 začeli z gradnjo sedanje.

In tako so letos stoletnico proslavili kar se da svečano. Čez dve leti, ko bo stoletnica blagoslova, bo menda še lepše. So pa sedanji gospodarji koč, člani Planinskega društva Javornik, torej domačini, vzeli proslavitev zelo zares. Pripravili so lep program, povabili so planince iz društva Križna gora – Podkrajce, ki so vzeli v roke kulturni del, prišli so zastopniki sosednjih društev, celo eden ta višjih planincev se je prikazal. Občuteno je spregovorila predsednica črnovrških planincev Lilijana Homovec. Slavnostni govornik je bil dolgoletni predsednik idrijskih planincev Marjan Rupnik, ki je nanizal vrsto spominov. Planinskih navdušencev pa se je ta dan na Javorniku nabralo veliko. Lepo vreme je bilo, zato je Javornik odmeval. Prepričan sem, da je bil mogočni stric zadovoljen. Koč je bila nabito polna in prav koč je, kot vse kaže, v dobrih rokah. Ponaša se z novo kuhinjo, ki so jo prav tega dne predali namenu, uredili bodo nove sanitarije, tudi opaži so novi in še marsikaj bi se našlo. Za to da bo planinska barka tudi naprej dobro plavala, so porok mladi. Kar precej jih je v društvu in pridni so.

Cerkev

Dobili smo novega Pastirja Cerkve, Nemca po rodu, a vendar blagega in dobrega naslednika Janeza Pavla Velikega. Papež Janez Pavel II. nas je po četrstoletnem pastirovanju zapustil in odšel po večno plačilo k našemu Očetu. Ob njegovem odhodu je obstal ves svet. Po vseh župnijah so doneli zvonovi in se brale maše zadušnice. Verjetno ne bodo nikoli izzvenele v naših ušesih besede, ki jih je izrekel v Postojni leta 1996: »Papež 'ma vas rad!« Kljub temu da je njegovo srce prenehalo biti, del njega še vedno živi med nami. Družini Habe iz Zadloga je pokojni papež ob krstu desetega otroka, deklice Elizabete, zapustil poseben zapisan blagoslov. Tako bo spomin nanj v župniji ostal lep in nepozaben, družina Habe pa se bo vedno spominjala dneva, ko je bila Elizabeta sprejeta v Cerkevno občestvo.

Papeževega odhoda pa se bo na svoj način spominjal tudi naš župnik Srečko Vončina, ki je letos praznoval svoj 60. rojstni dan. Priložnosti za praznovanje jubileja je bilo obilo in tako smo skupaj našemu župniku izkazali hvaležnost za trud in delo v župniji.

A cerkveno leto gre naprej. V mesecu maju so otroci poslušali šmarnice o svetem Frančišku Asiškem. Tudi letos nam je Bog naklonil obilo lepega vremena ob nedeljah popoldne, ko smo se za šmarnice namesto v cerkvi zbirali pri vaških znamenjih. Drugo nedeljo v maju je bil blagoslov obnovljenega Plešnarjevega križa, ki stoji na poti iz Predgriz v Črni Vrh, zadnjo šmarnično nedeljo pa je osem otrok prvič prejelo prvo Sveto obhajilo.

Na enajsto navadno nedeljo smo v župniji praznovali farni praznik svetega Jošta. Svetnika smo počastili s celodnevni čaščenjem in slovesno sveto mašo, ki jo je letos daroval rojak Silvester Čuk. Med poletjem je kljub delu na polju in dopustom Cerkev ostala živahna. V začetku julija so se farani peš odpravili na Sveto Goro, da bi kakor vsako leto prosili Marijo za varstvo in blagoslov župnije, na Veliki šmaren, je škof Jurij blagoslovil obnovljeno kapelico Na vrh' gore, konec avgusta pa je avtobus župljanov poromal v slovensko Istro.

Vera in luč

V črnovrški osnovni šoli je 16. aprila vrvelo, saj je bilo polno gostov iz vse Slovenije. Festival Vera in luč je po skrbnih pripravah, ki jih je v Črnem Vrhu vodil in usklajeval Boštjan Zajec, odprl svoja vrata. Vera in luč je gibanje, ki združuje ljudi s posebnimi potrebami, združuje tudi njihove starše in prijatelje, je gibanje, ki skuša pokazati in dokazati, da smo vsi, ki tlačimo ta svet, ljudje.

Tisto soboto sem šel na črnovrško šolo z mešanimi občutki in vprašanji, kaj neki se bo tam dogajalo, kdo vse bo tam. V telovadnici so hiteli sem in tja, ta je obešal transparente, oni lepil plakate, Mirko Košparjev postavljaj ozvočenje, Boštjan je sprejemal goste. V pogovoru z njimi sem dojel, da čeprav narava do njih ni bila velikodušna, znajo biti še kako prijazni, znajo krepko stisniti roko in pogledajo sogovornika v oči. Njihov pogled je vprašujoč. Morda hočejo vprašati, kaj si sogovornik o njej ali njem misli. Vprašati te hočejo, ali jih imaš rad, jih razumeš.

Festival je bil čisto »zaresen«, drugi po vrsti v Sloveniji. Vsaka skupina, ki je prišla, je tudi nastopila. Pokazali so, kaj znajo, in znajo veliko. V njihovih nastopih ni nič izumetničenega. Vse je pristno, človeško. Črnovrška šola, ki jih je tokrat sprejela, je bila to popoldne šola posebnega pomena. Te misli je povedala tudi ravnateljica Cvetaševa. Zares se je v Črnem Vrhu zgodil festival. Niso tekmovali, preprosto so prišli, pokazali, kaj znajo, in se srečni vračali domov, obogateni za veliko novega.

Polona Rudolf

Bogu v čast, ljudem v pomoč — že 110 let

Letošnje leto je za črnovrške gasilce jubilejno, saj praznujejo častitljivo starost – 110 let delovanja društva. Jubilej so slovesno obeležili. Kar dva dni zapored so bili v svečanih uniformah.

Dan pred osrednjo prireditvijo so se na slavnostni seji društva zbrali domači gasilci, pa tudi gostje iz drugih gasilskih društev ter člani častnega odbora za 110-letnico. Prebrana je bila kronika, v kateri je zbrano 110-letno delo črnovrških

gasilcev, nato pa je sledila podelitev priznanj za aktivno in požrtvovalno delo v društvu ter podelitev značk za dolgoletno delo v gasilski organizaciji. Podeljene so bile plakete veteranom, pa tudi dva naziva častni član – Ivanu Rupniku in Joštu Rupniku.

Marjetna nedelja se je prebudila v sončen dan. Dopoldne so potekale priprave na slovesno popoldne. Poskrbeti je bilo treba za to ali ono, pripeljati mize, priklopiti hladilnike, postaviti stojnice, pripraviti oder ter še ogromno drugih malenkosti. Kmalu po drugi uri so se začeli zbirati obiskovalci, ob treh popoldne pa je šlo zares.

Začetek prireditve je bil nizanjen kar z domačega zvonika – bili so plat zvona. Potem je potekalo vse po scenariju – najprej parada gasilcev in gasilskih vozil ob spremljavi pihalnega orkestra Alpina Žiri, nato govori, med njimi pa kulturni program. Domači gasilci in še mnogi drugi so bili veseli in ponosni ob prevzemu ključev novega intervencijskega vozila, ki ga je blagoslovil domači župnik. »Hvala večnemu Bogu«, je zadonelo – zaigral je pihalni orkester, pritegnilo je veliko obiskovalcev. Devetim najzaslužnejšim gasilcem je Gasilska zveza Slovenije podelila odlikovanja ali plamenice. Na tej prireditvi se je obeležilo in praznovalo tudi 50 let Gasilske zveze Idrija.

Sledili sta dve gasilski vaji. Prvo so izvedli domači gasilci z obnovljeno gasilsko črpalko SAMASSA, drugo, bolj atraktivno, pa člani 15. helikopterskega bataljona slovenske vojske. Nad Črni Vrh je priletel pravi vojaški helikopter, poln godoviške vode, ki jo je razlil po Hladnikovem travniku. Staro in mlado je bilo veselo, saj je helikopter pristal, od blizu so si ga ogledali prav vsi. S tem pa dneva še ni bilo konec. Na placu se je jedlo, pilo, plesalo ...

Letos so gasilci počeli še marsikaj drugega. V začetku marca so na Smučarskem centru Javornik organizirali tekmovanje gasilcev Gasilske zveze Idrija v veleslalomu. Z mašo so počastili god njihovega zavetnika svetega Florijana. V maju in juniju so kar nekaj sobotnih popoldnevov namenili gasilskim vajah in obnovili pročelje gasilskega doma. Geslo – ljudem v pomoč – se je odražalo, ko so dovažali vodo, kamor jo je primanjkovalo. Odzvali so se vabilom drugih gasilskih društev in sodelovali na paradah – v Zakrižu, Hotedršici in Spodnji Idriji.

Bernard Čuk

Portret: *Jakob Čuk*

Letošnjo pomlad je za svoj dopust izkoristil Žgavcov Jakob iz Mrzlega Loga. 65 let korajžno nosi, kot mladenič je, od tega jih je 40 nabral v Avstraliji.

Sošolca sva z Jakobom. Več kot petdeset nas je bilo v tistem prvem razredu pri Balantinu. Od Žgavca do Črnega Vrha je uro in pol hoda, če je kopno, ob snegu pa se zadeva raztegne. Jakob ni nikoli zamudil v šolo. Ni bil odličnjak, matematika mu je pomenila pravo šibo božjo, bil pa je zaljubljen v knjige. Prebral je vse, kar je bilo moč doseči in ne zastoj. Njegovi prosti spisi so bili nekaj posebnega. Ko je končal črnovrške študije, je bil namenjen učiteljskemu poslu, pa iz tega ni bilo nič. Niso mu dali štipendije, rekli so, da ima kopico bratov in da naj mu ti pomagajo. Jakob se je ujezil in se šel učiti za trgovca. Uspešno je končal drugo šolo. Nato je bil vojak, malce pogledal po ajdovskem Fructalu. Vedno pa je v njem tlela želja o velikem svetu. Zato jo je pobrisal naravnost v Avstralijo in se tam, verjeli ali ne, spopadel prav z matematiko. Petnajst let je bil računovodja in se učil jezikov, njihovo poznavanje in znanje je zanj mala malica.

Prišla je doba računalnikov, to novo čudo je Jakoba pregnalo od številke k iskanju drugega posla. Iskanje je bilo uspešno, pristal je v galeriji sodobnih umetnosti v Perthu. Tu je bil po njegovih besedah najprej kar navaden pometač. Ker pa je v galeriji mrgolelo razstavljavcev vseh mogočih narodnosti in barv, on pa je pravi poliglot, je še enkrat zajadral v šolske klopi in postal kustos.

Ko se je upokojil, je najprej uredil hišo in vrt okoli nje, ob večerih s prijatelji malce tarokiral in iz vsega je nastal dolgčas. Dober kilometer stran so zgradili novo sodobno univerzo. Kot je sam rekel, je to katoliška šola, kar pa še nič ne pomeni. Na njej je katoliških študentov s profesorji vred dobrih deset odstotkov. Vse mogoče vere so tam zastopane, tudi brezbožnikov se ne manjka. Vpisal je primerjalno zgodovino verstev in pri triinšestdesetih diplomiral. Četrta šola je bila za njim.

Ko sva se pogovarjala, je rekel, da ima dve domovini. Iz tiste, ki mu je dajala kruh in mu daje penzijo, je prišel pogledat, kako se tista prva obnaša, tista, ki mu ni dala biti učitelja. Pravi, da se

zaenkrat kar dobro drži in da bo verjetno vse boljše. Za politiko in podobne zadeve se ne zanima. Na volitve tam dol pač gre in potem so politične zadeve za štiri leta ali pet ad acta.

Čas, ki ga je tu preživel, ni bil dopust v pravem pomenu. Ima kup živečih sestra in bratov, nečakov in pranečakov. Vsi so ga hoteli imeti vsaj za en dan. In fotografiral je. Sedaj, ko se je vrnil v Avstralijo, ga spet čaka šola. Odločil se je, da se bo posvetil prav tistemu, kar ga je pregnalo iz prve avstralske službe: »Računalništvo moram spraviti v glavo in postati strokovnjak, ki bo to zadevo obvladal z levo roko. Ko bom to znal, pridem zopet naokrog, če Bog da, kot smo včasih rekli.« To bo, če ste skrbno sledili, Jakobova peta šola. Naj me zlodej pocitra, če ne bo med študijem računalništva škilil na šesto, če ne celo na sedmo. Čisto za konec preberite vsaj to: Jakob še vedno govori tako lepo po domače, kot da nikoli v življenju ni šel dlje kot v Ajdovščino. Te dote ne bo nikoli zapravljal, nam pa se prav pri njenem zapravljanju neznansko mudi. Pa kaj hočemo, saj je celo osel izjavil: »Ko bom jaz krepal, če rase trava ali pa ne.« In nemara je imel celo prav.

Domen Rupnik

Naslovnica

Mogoče je problem naslovnica. Razmišljal sem o naslovnici, še posebej o besedi naslovnica in od tu ni več daleč *besedna umetnost* (word art). Če se ti zdi neprimerna, grda in brez pomena, skušaj najti kak odgovor v nadaljnjih besedah (beri: črkah).

Pomisli samo na to, da je tudi črka lahko lepa, da obstajajo ljudje, ki se ukvarjajo celo svoje življenje samo z oblikovanjem *črkovnih družin* (tipografije, ang. fonts), ta na naslovnici na primer se imenuje *Adobe Garamond Pro*. Obstaja na tisoče *črkovnih družin*, mi pa jih med branjem besedila sploh ne opazimo. Oblikovane so po ključu, da oko čim lažje spolzi iz ene na drugo, tako, da je branje čim lažje. Zakaj gre? Naslovnica skuša družino *Garamond* prikazati v vsej svoji lepoti. Tej lepoti pa je lingvistična vsebina podrejena. Mimogrede: v Mednarodnem grafičnem likovnem centru v Ljubljani je na ogled razstava *e-a-t* (experiment and typography - eksperiment in tipografija), izbor sodobnih čeških in slovaških črkovnih vrst (1985–2005), do 13. novembra 2005.

Ameriški sodobni konceptualni umetnik *Joseph Kosuth* se ukvarja tudi z besedno umetnostjo. Gre za konceptualno vpletanje pisane besede v likovni izraz ali kombiniranje besed in podob z namenom ustvarjanja novih pomenskih zvez ter njihovo likovno urejanje. Delal je npr. to, da je likovne kompozicije gradil iz fotokopiranega gesla iz slovarja angleškega knjižnega jezika... in sam sem naredil njegov citat oz. delo je *homage Joseph Kosuth*, njemu posvečeno. Iz SSKJ sem prepisal geslo naslovnica in njegovo razlago, iz tega vizualnega materiala pa naredil neko likovno kompozicijo. S podobnimi koncepti so se ukvarjali tudi dadaisti. Ali je to sploh umetnost je druga zgodba, odgovor prepuščam slehernemu posamezniku.

Naslovnica časopisa *Sloga* se mi pač zdi dober prostor, ki nudi možnost izobraževanja o sodobni umetnosti in kulturi, da ne požanje vsako sodobno delo zgražanja in jeze. Zato se mi zdi bolje uporabiti nekaj »novega« (čeprav je konceptualna umetnost stara že 50 let!).

Darovanje

Skozi tista
vrata
smo drug za drugim
prihajali in nosili
darove:
les – ker si nam vzel
kruh;
kri – ker si posušil
trto in
kosti – ker so srca naših
otrok izginila v
tvojem žrelu.
A najbolj si se veselil
naših oči –
tako si bil žejen, da si popil vse
naše solze.

Izdajatelj KUD Sloga, Črni Vrh 84, 5274 Črni Vrh, www.kud-sloga.org
Naklada 350 izvodov, **Glavna urednica** Janja Habe, **Uredniki** Branka Čuk, Ana Leskovec, Alenka Lozar, Janja Rupnik, Marjetka Rupnik, Adrijana Tominec, **Oblikovanje** Domen Rupnik, **Naslovnica** Naslovnica, homage Joseph Kosuth, Domen Rupnik, 2005

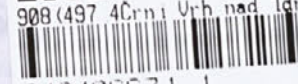
Idrija

DZ-SP 908

ČASOPIS

2005

908 (497 4Črni Vrh nad Idrijo)

0 10 10667 1 1

COB ISS c

